

Hội thảo: **CÁC THÁCH THỨC ĐỐI VỚI BẢO TỒN ĐA DẠNG SINH HỌC**
Cơ quan tổ chức: TỔ CHỨC BẢO TỒN THIÊN NHIÊN THẾ GIỚI – IUCN

Hà Nội, ngày 14 tháng 9 năm 2001

**CÁC THÁCH THỨC ĐỐI VỚI BẢO TỒN ĐA DẠNG SINH HỌC
Ở VƯỜN QUỐC GIA BA BỂ, TỈNH BẮC KẠN**

Người báo cáo: **Nông Thế Diễn**
Phó giám đốc Vườn QG Ba Bể

A. GIỚI THIỆU

- 1. VỊ TRÍ CỦA VƯỜN QG BA BỂ TRONG CẢ NƯỚC VÀ VÙNG ĐÔNG BẮC**
- 2. SỰ ĐA DẠNG VỀ THÀNH PHẦN LOÀI ĐỘNG THỰC VẬT**
- 3. TÌNH HÌNH DÂN SỐ Ở KHU VỰC VƯỜN QG BA BỂ**

B. CÁC THÁCH THỨC VÀ GIẢI PHÁP

- 1. SỰ NHẬN THỨC KHÔNG ĐẦY ĐỦ CỦA CỘNG ĐỒNG ĐỐI VỚI CÁC LỢI ÍCH CỦA BẢO TỒN VÀ TẦM QUAN TRỌNG CỦA ĐDSH**
- 2. HIỆN TƯỢNG ĐÁNH CÁ BẰNG CHẤT NỔ Ở VÙNG HỒ**
- 3. CÁC SINH CẢNH BỊ CHIA CẮT**
- 4. THIẾU CƠ SỞ HẠ TẦNG**
- 5. CÁC KỸ NĂNG VỀ QUẢN LÝ BẢO TỒN**
- 6. TÌNH TRẠNG DÂN XÂM LẤN ĐẤT ĐAI**
- 7. SỰ XÓI MÒN VÀ BỒI LẤP HỒ BA BỂ**
- 8. TÌNH TRẠNG DÂN CƯ SINH SỐNG BÊN TRONG VƯỜN QG**
- 9. TÁC ĐỘNG CỦA DU LỊCH**

A. GIỚI THIỆU

1. VỊ TRÍ VƯỜN QUỐC GIA BA BỂ

2. SỰ ĐA DẠNG VỀ THÀNH PHẦN LOÀI CỦA KHU HỆ ĐỘNG THỰC VẬT Ở VƯỜN QG BA BỂ

2.1. KHU HỆ ĐỘNG VẬT

- CÁC NHÓM ĐỘNG VẬT CÓ XƯƠNG SỐNG (BẢNG 1): GỒM 28 BỘ, 86 HỌ, 306 LOÀI
- CÓ 53 LOÀI ĐƯỢC GHI TRONG SÁCH ĐỎ VIỆT NAM (ANON. 1992)

BẢNG 1. THÀNH PHẦN LOÀI ĐỘNG VẬT CÓ XƯƠNG SỐNG

NHÓM LOÀI	BỘ	HỌ	LOÀI	SÁCH ĐỎ VN
1. THÚ	07	23	65	22
2. CHIM	17	47	140	06
3. BÒ SÁT	02	11	30	12
4. LƯỠNG CƯ	02	05	17	03
5. CÁ			54	10
TỔNG SỐ:	28	86	306	53

2. 2. KHU HÊ THỰC VẬT

- BƯỚC ĐẦU ĐÃ PHÁT HIỆN ĐƯỢC : 417 LOÀI, 300 CHI VÀ 114 HỌ THUỘC 4 NGÀNH

BẢNG 2. THÀNH PHẦN LOÀI THỰC VẬT

NHÓM PHÂN LOẠI	HỌ	CHI	LOÀI
1. NGÀNH THÔNG ĐẤT	2	2	4
2. NGÀNH HẠT TRẦN	3	3	3
3. NGÀNH HẠT KÍN	97	278	384
4. DƯƠNG XỈ	12	17	26
TỔNG SỐ:	114	300	417

3. DÂN SỐ Ở KHU VỰC VƯỜN QG BA BỂ

BẢNG 4. CHI TIẾT VỀ DÂN SỐ Ở KHU VỰC VƯỜN QUỐC GIA

No	CÁC XÃ	HỘ	KHẨU	LÀNG	HỘ/KHẨU	NHÓM DÂN TỘC
1	NAM MẪU	444	2800	10	444	H'MÔNG, TÀY, DAO, KINH
2	KHANG NINH	635	3560	12	20	TÀY, DAO, NÙNG, KINH
3	CAO THƯỢNG	437	3144	13	0	TÀY, DAO, H'MÔNG, KINH
4	CAO TRĨ	223	2234	6	0	NÙNG, TÀY, KINH, DAO
5	QUẢNG KHÊ	523	2986	10	60	TÀY, H'MÔNG, DAO
6	HOÀNG TRĨ	220	1221	6	0	TÀY, DAO, H'MÔNG,
7	ĐỒNG PHÚC	306	2573	12	0	TÀY, DAO, H'MÔNG,
8	NAM CƯỜNG	527	2.698	10	0	TÀY, DAO, KINH
9	XUÂN LẠC	394	2115	11	0	TÀY, DAO, H'MÔNG
	TỔNG CỘNG:	3.709	23.331	90	524/3200	5 NHÓM DÂN TỘC

HỘ /KHẨU: CHỈ SỐ HỘ / SỐ NHÂN KHẨU CƯ TRÚ TRONG VÙNG BẢO VỆ NGHIÊM NGẶT

**B. CÁC THÁCH THỨC VÀ GIẢI PHÁP TRONG CÔNG TÁC BẢO TỒN
Ở VƯỜN QUỐC GIA BA BỂ**

1. SỰ NHẬN THỨC KHÔNG ĐẦY ĐỦ CỦA CỘNG ĐỒNG

BẢNG 5. CÁC THÁCH THỨC VÀ GIẢI PHÁP TRONG NHẬN THỨC

THÁCH THỨC	GIẢI PHÁP
<p>1. MẶT BẰNG DÂN TRÍ THẤP</p> <p>2. THIẾU HỤT THÔNG TIN</p> <p>3. GIAO THÔNG ĐI LẠI KHÓ KHĂN</p> <p>4. THIẾU Ý THỨC BẢO VỆ</p>	<p>➤ GIÁO DỤC MÔI TRƯỜNG:</p> <ul style="list-style-type: none">❖ HỌC SINH❖ NHÓM CỘNG ĐỒNG TRỌNG ĐIỂM❖ KHÁCH DU LỊCH <p>➤ CUNG CẤP THÔNG TIN VÀ PHƯƠNG TIỆN TRUYỀN THÔNG</p>

2. SỬ DỤNG CHẤT NỔ TRONG ĐÁNH BẮT CÁ Ở VÙNG HỒ BA BỂ

BẢNG 6. HIỆN TƯỢNG SỬ DỤNG CHẤT NỔ ĐÁNH BẮT CÁ

THÁCH THỨC	GIẢI PHÁP
1. TÌNH TRẠNG VI PHẠM: TỪ 1 ĐẾN 2 VỤ TRONG THÁNG	➤ TĂNG CƯỜNG TUẦN TRA, KIỂM SOÁT TẠI MẶT HỒ, VÀ TRÊN CÁC TUYẾN ĐƯỜNG
2. THIẾU PHỐI KẾT HỢP CHẶT CHẼ GIỮA CHÍNH QUYỀN, CÔNG AN, KIỂM LÂM VÀ CÁC CỘNG ĐỒNG	➤ TIẾP TỤC Củng cố tổ liên ngành bảo vệ hồ, xây dựng cơ chế hợp tác giữa vườn QG và dân trong quản lý mặt hồ.
3. XỬ LÝ VI PHẠM CHƯA NGHIÊM, 4. CHƯA COI TRỌNG BIỆN PHÁP GIÁO DỤC	➤ CƠ QUAN CÔNG AN SỬ LÝ NGHIÊM CÁC VỤ VI PHẠM, PHÂN LOẠI ĐỐI TƯỢNG ĐỂ GIÁO DỤC, RĂN ĐE
5. QUẦN CHÚNG CHƯA MẠNH DẠN TỔ GIÁC NHỮNG KẺ VI PHẠM	➤ TRUYỀN TRUYỀN VẬN ĐỘNG QUẦN CHỨNG THAM GIA TỔ GIÁC TỘI PHẠM

3. CÁC SINH CẢNH BỊ CHIA CẮT

BẢNG 7. CHI TIẾT VỀ CÁC SINH CẢNH BỊ CHIA CẮT

HIỆN TRẠNG	GIẢI PHÁP
<p>XEM BẢN ĐỒ VỀ:</p> <ul style="list-style-type: none">• PHỨC HỆ BẢO TỒN BA BỂ / NA HANG• VƯỜN QG BA BỂ• KHU BẢO TỒN NA HANG• ĐỀ XUẤT MỞ RỘNG VQG BA BỂ VÙNG XUÂN LẠC - BẢN THI	<ul style="list-style-type: none">➤ HỘI THẢO XÂY DỰNG QUI CHẾ HỢP TÁC GIỮA BA BỂ - CHỢ ĐỒN - NA HANG KHU VỰC RỪNG XUÂN LẠC - BẢN THI➤ HỘI THẢO LIÊN KẾT (HÀNH LANG) BA BỂ - NA HANG VÀ KẾ HOẠCH HÀNH ĐỘNG

4. THIẾU CƠ SỞ HẠ TẦNG

BẢNG 8. THỰC TRẠNG VỀ CƠ SỞ HẠ TẦNG

THÁCH THỨC	GIẢI PHÁP
<p>1. CÁC TRẠM KIỂM LÂM: 5 TRẠM CHƯA CÓ NHÀ KIÊN CỐ</p> <p>2. THIẾU KẾ HOẠCH HOẠT ĐỘNG CỤ THỂ</p> <p>3. THIẾU TRANG THIẾT BỊ</p> <p>4. THIẾU KINH PHÍ HOẠT ĐỘNG</p> <p>5. CÒN THIẾU TRUNG TÂM TRUYỀN THÔNG, GIÁO DỤC CỘNG ĐỒNG</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ XÂY DỰNG CÁC TRẠM KIỂM LÂM➤ CUNG CẤP PHƯƠNG TIỆN ĐI LẠI: XE MÁY, XUỒNG➤ THÔNG TIN LIÊN LẠC: BỘ ĐÀM➤ XÂY DỰNG NHÀ THÔNG TIN➤ XÂY DỰNG KẾ HOẠCH HOẠT ĐỘNG CHI TIẾT CHO CÁC PHÒNG BAN➤ TRÌNH CẤP TRÊN XIN CẤP KINH PHÍ

5. KỸ NĂNG QUẢN LÝ BẢO TỒN

BẢNG 9. CHI TIẾT VỀ KỸ NĂNG QUẢN LÝ BẢO TỒN

THÁCH THỨC	GIẢI PHÁP
<p>1. CÁC CƠ SỞ ÍT THAM GIA XÂY DỰNG KẾ HOẠCH</p> <p>2. VIỆC GIÁM SÁT ĐDSH CHƯA THƯỜNG XUYÊN, CỤ THỂ</p> <p>3. TUẦN TRA RỪNG MANG TÍNH ĐƠN THUẦN HÀNH CHÍNH</p> <p>4. VIỆC QUẢN LÝ VÀ PHÂN VÙNG QUẢN LÝ CHƯA SÁT THỰC TẾ</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ ĐÀO TẠO CÁN BỘ.➤ XÂY DỰNG KẾ HOẠCH TỪ CƠ SỞ LÊN➤ XÂY DỰNG HỆ THỐNG MẪU BIỂU TUẦN TRA, GIÁM SÁT ĐDSH CHO CÁN BỘ KIỂM LÂM, CÁN BỘ KỸ THUẬT.➤ QUẢN LÝ BẢO TỒN THEO TỪNG KHU VỰC CỤ THỂ

6. SỰ XÂM LẤN ĐẤT ĐAI TỪ PHÍA CỘNG ĐỒNG

BẢNG 10. CÁC THÁCH THỨC VÀ GIẢI PHÁP VỀ TÌNH TRẠNG XÂM LẤN ĐẤT ĐAI

THÁCH THỨC	GIẢI PHÁP
<p>1. THIẾU ĐẤT NÔNG NGHIỆP: PHÁT RỪNG LÀM NƯƠNG RÃY, MỞ RỘNG CÁC DIỆN TÍCH NƯƠNG HIỆN CÓ (HIỆN CÓ 170 HA ĐẤT NÔNG NGHIỆP)</p> <p>2. THIẾU CÁC NGUỒN TÀI NGUYÊN RỪNG: KHAI THÁC LÂM SẢN, CÂY THUỐC, SĂN BẮT ĐỘNG VẬT RỪNG. SỐ VỤ VI PHẠM KHAI THÁC LÂM SẢN (2000): 34, LÀM NƯƠNG RÃY: 17, VẬN CHUYỂN LÂM SẢN: 110, CÁ MÌN 8. TỪ THÁNG 1 - 8 /2001: CÁ MÌN 2 VỤ, KHAI THÁC: 46 VỤ</p> <p>3. DU CANH VÀ NGHÈO ĐÓI</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ TIẾN HÀNH QUI HOẠCH SỬ DỤNG TÀI NGUYÊN TRONG VÀ NGOÀI VƯỜN QUỐC GIA➤ HỖ TRỢ PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP KẾT HỢP VỚI PHÒNG NÔNG NGHIỆP➤ THỰC HIỆN CHƯƠNG TRÌNH LÂM NGHIỆP CỘNG ĐỒNG: CÁC CÂU LẠC BỘ LÂM NGHIỆP➤ THỰC HIỆN CHƯƠNG TRÌNH 661➤ LÂM NGHIỆP XÃ HỘI LIÊN KẾT VỚI 661 (KHU SLAM BẮC)➤ TẠO NGUỒN THU NHẬP THAY THẾ➤ THÂM CANH TĂNG VỤ: TỪ 1 LÊN 2 VỤ, CHỌN GIỐNG CÓ NĂNG XUẤT CAO➤ THU ĐỔI SÚNG SĂN VÀ CHÍNH SÁCH QUẢN LÝ➤ VẬN ĐỘNG ĐỊNH CANH, ĐỊNH CƯ

7. SỰ XÓI MÒN VÀ BỒI LẤP HỒ BA BỂ

BẢNG 11. SỐ LIỆU VỀ XÓI MÒN VÀ BỒI LẤP HỒ

THÁCH THỨC	GIẢI PHÁP
<p>1. PHÁT NƯƠNG RẦY, CANH TÁC TRÊN ĐẤT DỐC KHÔNG BỀN VỮNG. ĐẤT TRỐNG ĐỒI TRỌC Ở ĐẦU NGUỒN CHIẾM 60% DIỆN TÍCH ĐẤT CÓ RỪNG</p> <p>2. SÔNG CHỢ LÈNG BỊ BỒI LẤP VÀ TẠO BÃI BỒI LẤP HỒ: 15 - 20 MÉT / NĂM</p> <p>3. TẮC NGẦM, ĐỒNG RUỘNG VEN SÔNG, HỒ BỊ NGẬP LỤT KHI CÓ MƯA LỚN</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ TRỒNG RỪNG, KHOANG NUÔI XÚC TIẾN TÁI SINH RỪNG➤ KHUYẾN CÁO LÀM BĂNG CHỐNG XÓI MÒN TRÊN ĐẤT DỐC➤ NÔNG LÂM KẾT HỢP➤ XÂY DỰNG DỰ ÁN CHỐNG BỒI LẤP

8. DÂN SỐNG TRONG VƯỜN QUỐC GIA BA BỂ

BẢNG 12. TÌNH HÌNH DÂN SỐ TRONG KHU VỰC VƯỜN QG BA BỂ

THÁCH THỨC	GIẢI PHÁP
<p>1. SỐ HỘ TĂNG; NHU CẦU PHÁT TRIỂN</p> <p>2. ĐÀN GIA SÚC GIA CẦM LỚN</p> <p>3. VÙNG CƯ TRÚ CỦA ĐỘNG VẬT HOANG DÃ BỊ ĐE DOẠ</p> <p>4. THỰC VẬT RỪNG, TÁI SINH RỪNG BỊ TÁC ĐỘNG XẤU...</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ THỰC HIỆN CHƯƠNG TRÌNH QUI HOẠCH, ỔN ĐỊNH DÂN CỦA CHÍNH PHỦ➤ XÂY DỰNG KHU TÁI ĐỊNH CƯ➤ VẬN ĐỘNG ĐỒNG BÀO DI CƯ ĐỊNH CANH ĐỊNH CƯ TẠI QUÊ CŨ Ở NGOÀI VQG BA BỂ➤ TẠO NGUỒN THU NHẬP CHO DÂN TỪ VIỆC THAM GIA QUẢN LÝ BẢO VỆ RỪNG➤ KHOANH VÙNG CHẶN THẢ GIA SÚC

9. TÁC ĐỘNG CỦA DU LỊCH

BẢNG 13. TÌNH HÌNH DU LỊCH

THÁCH THỨC	GIẢI PHÁP
<p>❖ NHIỀU VẤN ĐỀ NẢY SINH KHI CÓ NHIỀU KHÁCH CÙNG ĐẾN TRONG NGÀY</p> <p>1. SỐ KHÁCH DU LỊCH TĂNG: NĂM 2000: 21.000 NGƯỜI</p> <p>▪ SÁU THÁNG ĐẦU NĂM 2001: 11.000</p> <p>2. HIỆN TƯỢNG DU KHÁCH THU HÁI CÂY CẢNH, KHẮC VẼ, LẤY NHŨ ĐÁ THƯỜNG XUYÊN XẢY RA</p> <p>3. Ô NHIỄM LÒNG HỒ SỐ LƯỢNG XUỐNG MÁY QUÁ LỚN, THIẾU KẾ HOẠCH QUẢN LÝ</p> <p>QUẢN LÝ DU LỊCH CHƯA ĐỒNG BỘ</p>	<p>➤ TĂNG CƯỜNG HỢP TÁC, PHÁT TRIỂN CÁC ĐIỂM THAM QUAN</p> <p>➤ CỘNG ĐỒNG THAM GIA QUẢN LÝ: LẬP TỔ XUỐNG VÀ THAM GIA HƯỚNG DẪN DU KHÁCH</p> <p>➤ TUYÊN TRUYỀN: BẢNG TIN, TỜ RƠI, PHƯƠNG TIỆN THÔNG TIN ĐẠI CHÚNG</p> <p>➤ THÔNG BÁO KỊP THỜI CÁC QUI CHẾ, QUI ĐỊNH VỀ DU LỊCH VÀ BẢO VỆ RỪNG TRONG KHU VỰC VƯỜN QG</p> <p>➤ TUYÊN TRUYỀN VỀ VƯỜN QG TẠI CƠ SỞ: TRƯỜNG HỌC, CƠ QUAN,...</p>